

FORPROSJEKT TRYGGEST

TRYGGEST – VERN FOR RISIKOUTSATTE VOKSNE.

Rapport Gjøvik kommune

Bilde: gettyimages.no

Bilde: gettyimages.no

FORPROSJEKT TRYGGEST

TRYGGEST – VERN FOR RISIKOUTSATTE VOKSNE.

Rapport Gjøvik kommune

SAMMENDRAG

TryggEst er et forenklet og enhetlig system som skal senke terskelen for å melde fra om vold og overgrep. Med TryggEst-modellen kan kommunene ivareta lovverket på en bedre og mer effektiv måte. Rapporten anbefaler å implementere TryggEst med et interkommunalt lederteam i Gjøvikregionen, samt operative team med TryggEst-koordinator i hver enkelt kommune. Målet er å forhindre, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Rapporten gir en oversikt over bakgrunnen for modellen, krav fra Bufdir, og inneholder anbefalinger knyttet til organisering. Anbefalingene er basert på forskningsrapporter, erfaringer fra kommuner som har tatt i bruk modellen før oss, samt innspill fra informanter i workshopene og samtalene. Med TryggEst kan kommunene skape økt trygghet for innbyggere, ansatte og ledelse.

Marjolein Verplak - prosjektleder
Christoffer Fodstad Eng -
prosjektmedarbeider

Innholdsfortegnelse	siden
Forsiden	
Sammendrag	1
Innholdsfortegnelse	2
Bakgrunn for forprosjekt	3
Fakta om vold og trusler	3
Selvmord	3
Drap	3
Fysisk vold	4
Seksuelt overgrep	4
Andre relevante aspekter	4
Ny samfunnsøkonomisk analyse av kostnader med vold i nære relasjoner	6
Avgrensning i forprosjekt	7
Hva er TryggEst?	7
Prosess i forprosjekt	8
Erfaringer relatert prosessen	9
EQS	9
Forslag til organisering	10
Telefon	10
Dokumentasjon	11
Mottagelse av bekymringsmeldinger	11
Tiltak som settes i gang	11
Lederteam	12
Operativt team	13
TryggEst-koordinator	14
Samarbeidspartnere	15
Ekstern	15
Internt	16
Forslag til kommunikasjonsplan	16
Begrunnelse for implementering av TryggEst	17
Økonomi	18
Aktiviteter høsten 2024	19

Bakgrunn for forprosjekt:

Gjøvik kommune har søkt om tilskudd hos Bufdir til et forprosjekt relatert til TryggEst i 2023. Søknaden ble innvilget, men arbeidet kom ikke i gang. Gjøvik kommune fikk tillatelse til å utsette oppstart av forprosjektet og overføre midlene til 2024.

USHT ble bedt om å bistå med utredning og prosessveiledning for Gjøvik kommune. USHT gjør gjerne dette for vertskommunen sin, og har på grunn av vårt samfunnsoppdrag fra Helsedirektoratet inkludert andre kommuner i Gjøvikregionen og ellers i Innlandet.

Oppdraget (hentet fra søknaden):

- Framskaffe beslutningsgrunnlag.
- Foreslå organisasjonsmodell og involvere aktuelle deltakere i kommunale tjenester og samarbeidende instanser, som politi og krisesenter.
- Skape forståelse og innsikt på tema, jfr. Helse- og omsorgstjenestelovens § 3-3a
- Arrangere temadag for ansatte i aktuelle tjenester.
- Forprosjektet skal gi anbefalinger for etablering av hovedprosjekt. (Et vellykket forprosjekt skal videreføres inn i et hovedprosjekt der målet er å etablere en fast modell).

Fakta om vold og trusler:

Selv mord:

Det var 610 selvmord i 2022 i Norge, hvorav 436 var menn og 174 var kvinner. Antallet økte til 693 i 2023. I 2022 hadde Nordland den høyeste selvmordsraten (17,1 per 100.000), etterfulgt av Innlandet med 15,4 per 100.000. August var måneden med flest selvmordhendelser i 2022 (64 selvmord), etterfulgt av oktober og mars (henholdsvis 61 og 59 selvmord). Februar måned hadde færrest (29 selvmord).¹

Drap:

I 2023 ble 36 personer drept i Norge, det høyeste antallet på 10 år. Det er første gang siden 2013 at antall drapsofre har passert 30 i løpet av et år. Til sammenligning ble det i 2022 registrert 26 drapssaker med 29 ofre, hvorav 40 % var partnerdrap.

Politiets nasjonale drapsoversikt for de 11 årene fra 2012 til 2022 viser at 70 prosent av alle drap i Norge i den perioden skjedde enten i offerets eget hjem, i gjerningspersonens hjem eller i deres felles hjem.

Når Kripos legger sammen tallene for personer med utenlandsk statsborgerskap og tidligere utenlandsk statsborgerskap for årene 2012-2021, finner de at dette omfatter rundt 40 prosent av gjerningspersonene.

Kripos sine tall viser også at nesten 60 prosent av alle gjerningspersoner bak drap er enten arbeidsledige eller trygdede.²

For 2024:

¹ <https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kunnskapsressurser/statistikk-selv mord/>

² <https://www.forskning.no/kriminalitet/hvor-vanlig-er-drap-i-norge/2309084>

Januar har vært en måned med mange drap i Norge. Det er registrert 8 drap med totalt 11 ofre. Innlandet er overrepresentert i denne statistikken med fem drapsetterforskninger, nemlig i Elverum, Grue, Løten, Flisa og på et hotell i Gudbrandsdalen.

I nyhetene den 19.06.24 ble det rapportert at det var 23 drepte hittil i år i Norge, og samtidig er det betydelig flere med voldsalarm ifølge en talsperson fra krisesenteret.

Fysisk vold

Årlig blir det anmeldt omkring 20 000 voldslovbrudd. Antall ofre for anmeldte lovbrudd er noe lavere, og de fleste ofrene er i alderen 20-70 år. For fysisk vold er det store mørketall i kriminalstatistikken, da mange voldshendelser ikke blir anmeldt.³

Seksuelle overgrep

I en nasjonal undersøkelse blant voksne ble det spurt om overgrep i løpet av livet (NKVTS Thorsen & Hjemdal, 2014). Resultatene viser at:

- 34 prosent av kvinner og 11 prosent av menn hadde vært utsatt for seksuelle overgrep
- 9 prosent av alle kvinner og 1 prosent av alle menn over 18 år hadde vært utsatt for voldtekt minst én gang i livet.
- Om lag 1,5 prosent av utvalget (N=1909) hadde vært utsatt for seksuelle overgrep etter fylte 65 år. Det var ingen signifikant forskjell mellom kvinner og menn (NKVTS, 2017).

Det har i Norge vært en vesentlig økning i anmeldelser for seksuallovbrudd i årene mellom 2007-2017, med mer enn en dobling, fra 3802 anmeldelser til 7986 anmeldelser i 2017. En økning i anmeldelser kan ha flere årsaker, blant annet større åpenhet om seksuelle overgrep i samfunnet og økte forventninger til politi og rettsvesen (Kripos, 2018). De fleste voldtekter blir imidlertid ikke anmeldt.

Konsekvenser av vold omfatter alvorlige fysiske skader, psykiske og somatiske helseplager og sykdom, atferdsforstyrrelser og utviklingsavvik. Voldsforebygging bør ses i et samfunnsperspektiv.

TryggEst har, i tillegg til fokus på fysiske overgrep, også fokus på vold og overgrep som nettovergrep, psykiske overgrep, økonomiske overgrep og omsorgssvikt i form av blant annet utelatt helsehjelp.

Andre relevante aspekter:

I et webinar om «Statens havarikommisjon for helse» januar 2024 ble TryggEst nevnt. Siden mai 2019 har Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten (UKOM)⁴ undersøkt alvorlige hendelser og andre kritiske forhold for å bedre sikkerheten til pasienter, brukere, pårørende og medarbeidere i helse- og omsorgstjenesten. De mottar alle alvorlige hendelser som meldes inn i henhold til meldingsplikten, i likhet med Helsetilsynet. Ukom's oppdrag er nasjonal læring. De undersøker hendelser som kunne ha skjedd hvor som helst og når som helst.

I pilotprosjektet⁵ for TryggEst ble det avdekket at mange bekymringsmeldinger enten ikke blir sendt inn eller ikke blir tatt tak i. Flere av kommunene som deltok i pilotprosjektet for implementering av TryggEst avdekket 6-8 flere saker enn tidligere. I webinaret av UKOM ble sagt at simulering av

³ <https://www.fhi.no/he/folkehelserapporten/skader/vold/?term=#vold-mot-voksne-og-eldre-forekomst>

⁴ <https://ukom.no/>

⁵ <https://samforsk.no/publikasjoner/tryggest-bedre-beskyttelse-av-overgrepsutsatte-voksne-sluttrapport-to-ars-forsok-med-tryggest>

prosedyrer er viktig, men enda viktigere er simulering på beslutningsprosesser og det å fange opp bekymringer.

Arbeidstilsynet gjennomfører i år tilsyn med «arbeid i møte med vold og trusler», med særskilt fokus på skole, helse og omsorg og sosialkontor/Nav. De aller fleste tilsynssakene har resultert i pålegg og/eller dagsbøter. Felles for de fleste kommuner og Nav-kontor er at de ikke har systematisert arbeidet på en slik måte at alle har fått tilstrekkelig opplæring. Påleggene fra arbeidstilsynet medfører ofte at løsningene blir lettvinte og kortvarige. Den eneste varige løsningen er å utdanne eget personell som kan være instruktører i egen virksomhet. I opplæringen skal instruktørrollen tydeliggjøres, det faglige grunnlaget for arbeid i møte med vold og trusler skal presenteres, og det skal øves på de-eskaleringsteknikker. Instruktøren bør få tilgang til nødvendig materiell og bør være med i et nettverk, slik at de skal være rustet til å være instruktør i egen virksomhet.

Å stå i hendelser knyttet til vold og trusler over tid kan være en arbeidsbelastning og føre til omsorgstrøtthet. Dette gjelder ofte komplekse saker. For å forebygge sykefravær og turnover er det viktig å satse på kompetanseheving. TryggEst bidrar også til å skape trygghet blant ansatte, slik at de vet hva de skal gjøre når slike situasjoner oppstår. Gode rutiner bidrar til bedre arbeidsvilkår for ansatte.

Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)⁶, vedtatt i mai 2024, nevner TryggEst og RITE risikovurderingsverktøy flere ganger. TryggEst har et eget avsnitt i kapittel 4; Bistand og beskyttelse. TryggEst, som tiltak, er betydningsfullt og relevant for flere av regjeringens satsinger, inkludert Bo trygt hjemme-reformen, Opptappingsplan for psykisk helse (2023–2033), den kommende forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet, samt stortingsmeldingen om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd (2022–2023)⁶. Regjeringen har planer om å videreutvikle TryggEst, og legge til rette for at modellen implementeres i flere kommuner. Basert på erfaringer og videreutvikling av TryggEst, har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet initiert forskning som vil se på hvordan funksjonshemmede opplever møtet med politiet, både som utsatte for lovbrudd og som lovbrutere. Denne forskningen vil danne grunnlaget for videreutvikling av arbeidet rettet mot denne gruppen.

I kapittel om kompetanse i helse og omsorgssektoren (side 67 i opptappingsplan) blir også TryggEst omtalt. Det er behov for økt kunnskap blant ansatte i helse- og omsorgstjenestene om hvordan forebygge, avdekke og følge opp vold mot risikoutsatte voksne, både i nære relasjoner, og fra personer den utsatte har tillit til. Rapporter og medieoppslag de siste årene har vist at vold og trusler i helse- og omsorgstjenesten er et omfattende problem. Årsakene til utfordrende situasjoner kan være av menneskelig, organisatorisk og kunnskapsmessig karakter. Derfor er kunnskaps- og kvalitetsbygging avgjørende på dette området. Riktig kompetanse bidrar til å skape trygghet både for tjenestemottakere, pårørende og ansatte i tjenestene. TryggEst er et viktig tiltak i å øke kompetanse om vold mot risikoutsatte voksne.

Lokal handlingsplan for vold i nære relasjoner, vedtatt i Gjøvik kommunestyre den 15.02.2024, nevner TryggEst 20 ganger. Denne planen er lik i alle kommuner i Gjøvikregionen. Både implementering og utnevning av en TryggEst-koordinator er beskrevet. Politisk vedtak er allerede fattet, og det gjenstår kun en beslutning fra kommunaldirektørs nivå for videreføring og implementering av TryggEst i Gjøvik kommune og et eventuelt samarbeid i Gjøvikregionen.

6

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9f13c290967946d9b9ccf721bcfa58b8/no/pdfs/prp202320240036000dddpdfs.pdf>

De fire andre kommunene i Gjøvikregionen (Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land og Søndre Land) har søkt og fått tilskudd fra Bufdir i 2024 for å implementere TryggEst. Disse kommunene ønsker å samarbeide om en interkommunal løsning. Målet er å være på samme sted innen høsten 2024 for å kunne starte med TryggEst i 2025. Denne rapporten kan bidra til gode regionale løsninger.

Hamarregionen (Hamar, Ringsaker, Løten, Stange, Elverum, Engerdal, Våler, Trysil og Åmot kommune) implementerer TryggEst i 9 kommuner og har startet med åpning av telefon 01.09.2024.

Lillehammer-regionen (Lillehammer, Gausdal og Øyer) samt Gran kommune har også fått bevilget midler i 2024 og er i en oppstartsfase. Prosjektleder har tatt kontakt med kontaktpersonene som Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)A-øst har oppgitt for Lillehammer og Gran.

Ny samfunnsøkonomisk analyse av kostnadene ved vold i nære relasjoner.

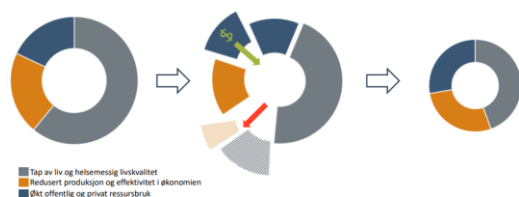
Mars 2023 fikk justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl en rapport som justis- og beredskapsdepartementet bestilte hos Menon Economics. Rapporten viser at vold i nære relasjoner kostet samfunnet nesten 92,7 milliarder kroner i 2021. I rapporten⁷ skrives det at kostnadene av vold i nære relasjoner er delt inn i tre overordnede kostnadskategorier: Offentlig og privat ressursbruk (13,4 milliarder kroner), produksjons- og effektivitetstap (25,2 milliarder kroner i 2021) og tap av liv og helsemessig livskvalitet (54,1 milliarder kroner). De samfunnsøkonomiske kostnadene bæres av voldsutsatte, voldsutøver, arbeidsgivere, pårørende, frivillig sektor og storsamfunnet.

For Gjøvikregionen (gitt at kostnader fordeler seg likt i landet) ser kostnadsbildet ut som følger (kostnad per innbygger: kr. 16.702.703 per år):

Kommune	Innbyggere per 4. kvartal 2023	Kostnad sirka
Norge	5.550.203	92,7 milliarder
Gjøvik	30.903	516 mill
Østre Toten	14.840	249 mill
Vestre Toten	13.691	229 million
Nordre land	6.510	109 mill
Søndre land	5.587	93 mill

Ressursbruk knyttet til vold i nære relasjoner anslås til å være 13,4 milliarder kroner. Vold i nære relasjoner bør prioriteres høyere enn det gjøres i dag. Figur D (i rapporten) illustrerer hvordan økt forebygging i form av økt offentlig og privat ressursbruk på effektive forebyggingstiltak kan redusere omfanget av samfunnsproblemet vold i nære relasjoner.

Figur D Illustrasjon av hvordan økt offentlig ressursbruk kan redusere totale samfunnsøkonomiske kostnader knyttet til vold i nære relasjoner

⁷ <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2023-15-Samfunnsokonomiske-kostnader-av-vold-i-naere-relasjoner.pdf>

TryggEst er en modell som viser hvordan kommuner kan arbeide målrettet og mer systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv.

Avgrensning i forprosjektet:

Siden dette har vært kun et forprosjekt, har det ikke blitt arbeidet med detaljer som å utarbeide rutiner og/eller prosedyrer. Kun kartlegging av eksisterende rutiner/prosedyrer og hva som mangler av rutiner/prosedyrer er gjort. Hovedprosjektet må prioritere utviklingen av slike rutiner. Det har vært dialog med mange relevante samarbeidspartnere, men ikke med alle, som for eks. DPS, familievernkantor, lag og foreninger, samt kommunikasjonsavdeling, da dette ikke er hensiktsmessig før videreføring av implementering er vedtatt.

Hva er TryggEst^{8,9}

TryggEst er utviklet for å hjelpe kommunen til å ivareta risikoutsatte voksne innbyggere. Den skal bidra til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot denne gruppen.

Modellen inneholder forslag til hvordan en kommune kan organisere dette arbeidet. Det er blant annet utviklet et e-læringskurs og et verktøy for risikovurdering som alle TryggEst-kommuner kan ta i bruk.

Kommunen er forpliktet etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 a å ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal også legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep¹⁰.

Det er et forenklet og enhetlig system som skal senke terskelen for å melde fra om vold og overgrep.

TryggEst skal blant annet sikre:

- at saker ikke blir oversett eller glemt
- lik behandling uavhengig av bostedskommune
- større grad av forutsigbarhet både i kommunen og hos den utsatte
- færre følgeskader som vil kreve omfattende behandling og tjenester
- bedre livskvalitet for den utsatte
- større trygghet for dem som mottar tjenester
- bedre oppfølging av den utsatte
- bedre evaluering og læring av saker
- bedre medvirkning i egen sak for den utsatte

Kommunen får et helhetlig system for å:

- ivareta plikten til å legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep

⁸ <https://www.bufdir.no/vold/TryggEst/>

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=SPSBrgty5lw>

¹⁰ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

- forebygge, avdekke og håndtere vold og seksuelle overgrep mot alle risikoutsatte voksne

Dette oppnår kommunen ved deltakelse:

- hjelp til kompetanseoppbygging av TryggEst-koordinator og TryggEst-team
- hjelp til kompetanseheving av ansatte i kommunale tjenester
- tilgang til bestillingsside for informasjonsmateriell og profileringsmateriell
- deltakelse på nettverkssamling med andre TryggEst-kommuner
- deltakelse i Microsoft teams med erfaringsutveksling med andre kommuner

Hva forventer Bufdir av kommuner som deltar i TryggEst?

- TryggEst besluttes og forankres på ledernivå i kommunen. Vedtaket om oppstart av TryggEst må være fattet politisk eller på kommunaldirektørnivå.
- TryggEst organiseres etter modell fra Bufdir, men kommunen kan gjøre lokale tilpasninger
- Det opprettes et eget telefonnummer for TryggEst
- TryggEst skal være visuelt og organisasjonsmessig synlig i kommunens arbeid mot vold
- TryggEst har et ansvar for håndtering av vold og seksuelle overgrep mot risikoutsatte voksne (uten at dette fritar andre deler av tjenestene for samme ansvar)
- Bufdir informeres om oppstart, slik at kommunens kontaktinformasjon kan legges ut på TryggEst.no
- Kommunen deltar på nettverkssamlinger og andre tiltak/samlinger Bufdir arrangerer for kommunene
- TryggEst kan være «paraply» for kommunens samlede arbeid mot vold mot voksne, men kan også inngå som en del av kommunens øvrige voldsarbeid
- Kommunen deltar i rapportering til Bufdir
- Ideer og materiell kommunen utvikler i arbeidet med TryggEst, gjøres tilgjengelig for andre TryggEst-kommuner

Kommunen er selv ansvarlig for at gjeldene lovverk ved personvern og informasjonssikkerhet overholdes.

Prosess i forprosjekt

Prosjektledelsen har gått grundig til verks og hatt flere møter med relevante samarbeidspartnere. Det er gjennomført to workshops, og alle innspill og refleksjoner fra disse møtene danner grunnlaget for denne rapporten.

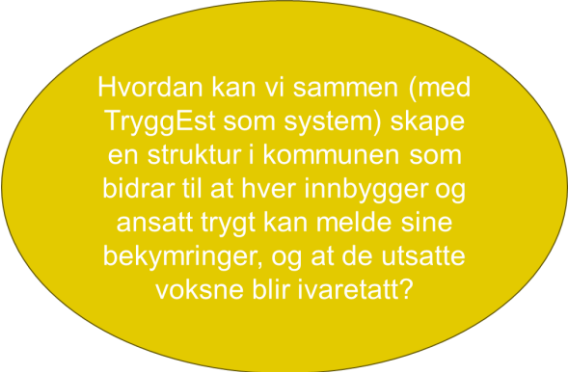
Her følger en oppsummering av de ulike møtene:

- Det er gjennomført to møter med Interkommunalt krisesenter på Gjøvik
- Digitalt møte med Statens barnehus på Hamar
- Møte med Geric-a-ansvarlige
- Digitalt møte med TryggEst-koordinator i Asker om bl.a. dokumentasjon
- Møte med implementeringskoordinatorene for TryggEst i Hamarregion (samarbeid mellom 9 kommuner)
- Møte med jurist i Gjøvik kommune
- Møte med rådgiver i HO
- Møte med kommuneoverlege som også er representant fra kriseteamet

- Møte med leder i NAV
- Møte med NOK (tidligere SMISO)
- To møter med Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT)-koordinator og Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI)-koordinator
- Møte med politikontakt
- Deltatt på fredagskaffe i TryggEst-nettverket
- Flere møter med RVTs-øst
- To møter i Regional kompetansesamarbeid i Gjøvikregion (ReKs)
- Ett møte med kommunalsjefer/ledere i HO fra Søndre land, Nordre land, Østre – og Vestre Toten
- TryggEst har vært et faglig innlegg på fagdag i nettverket for psykisk helse og rus hos eldre i Innlandet
- TryggEst og en case har vært tema på digital etikkrefleksjon i etikknettverket i Innlandet
- Gjennomført to workshops i Gjøvik kommune 12. april og 14. mai med åtte deltagere. Gruppen var tverrfaglig sammensatt og på tvers av avdelinger.

Erfaringer relatert prosessen

Arbeidsgruppen har i disse workshops kommet frem til følgende fokusspørsmål:

Hvordan kan vi sammen (med TryggEst som system) skape en struktur i kommunen som bidrar til at hver innbygger og ansatt trygt kan melde sine bekymringer, og at de utsatte voksne blir ivaretatt?

En annen relevant observasjon fra disse workshops er at de som ble satt sammen i arbeidsgruppen ikke kjente hverandre eller hverandres arbeidsområder/oppgaver. Til tross for mange overlappende arbeidsoppgaver var det lite samhandling og bruk av felles rutiner i tjenestene.

Alle satte stor pris på å bli kjent med hverandre og at dette temaet ble satt i fokus. Mange hadde følt seg alene i vanskelige saker uten tilstrekkelig støtte og kompetanse. Alle er overbevist om at TryggEst-modellen er det Gjøvik kommune og Gjøvikregionen trenger.

EQS – elektronisk kvalitetssystem i Gjøvik kommune

Rutiner skal legges i EQS (eller et lignende system i de andre fire kommuner). TryggEst bør være et overordnet fagtema som gjelder hele kommunen, ikke bare helse og omsorg. Det er viktig at kvalitetssystemet reflekterer det helhetlige ansvaret og unngår silotenkning.

I workshopene er det kartlagt verktøy og rutiner som allerede brukes i Gjøvik kommunen. Ikke alle rutiner er lagt inn i EQS og er derfor ikke kjent for alle ansatte. Det operative teamet kan gjennomgå alt som finnes, vurdere hva som skal brukes, fornyes, revideres og legges til i EQS. Det vil også bli

utarbeidet en del nye rutiner. Oversikten over verktøy i Gjøvik kommune finnes i notatene som er tilgjengelig for TryggEst-koordinatoren.

Det er ønskelig med et prosesskart i EQS.

Forslag til organisering

Telefon:

Alle kommuner bør ha et eget TryggEst-telefonnummer. Den trenger ikke være bemannet 24/7. Bekymringsmeldinger som krever akutt respons må rettes til politi, ambulanse/legevakt eller krisesenter.

Telefonen må besvares på en måte som tydelig signaliserer at det er en TryggEst-kontakt som tar imot henvendelsen. Alle ansatte må få nødvendig opplæring i TryggEst-metodikken og oppfølgingen. Journal- /dokumentasjonssystem for TryggEst-telefoner og oppfølging må implementeres.

Det er den kommunale koordinatoren og det kommunale teamet som har hovedansvaret for oppfølgingen av den voldsutsatte, herunder tiltak, dokumentasjon og rapportering. Den instansen som besvarer telefonen har kun ansvar for å dokumentere første hendelse og videresende meldingen til aktuell TryggEstkoordinator.

I forprosjektet har vi vurdert tre ulike løsninger for betjening av TryggEst-telefonen. Her beskrives disse tre, men løsning nr. 1 anbefales.

1. Telefonen besvares av den interkommunale legevakten. Dette kan være praktisk gjennomførbart da legevakten er døgnbemannet og har sykepleiere med erfaring og kunnskap til å håndtere bekymringsmeldinger på telefon. De er vant til å stille spørsmål (triage) og har kompetanse i å håndtere vold og trusler, seksuelle og andre former av overgrep. Det forventes ikke stor pågang fra starten. Legevakten er interkommunal og kan derfor betjene alle kommuner i Gjøvikregionen. Rutinene kan være like for alle fem kommunene, og opplæringen av de som besvarer telefonen kan sikres ved å tilknytte legevakten. Tekniske forhold knyttet til telefonsentralen og muligheten for å identifisere hvilken kommune det ringes fra må undersøkes. Legevakten kan sende e-link med bekymringsmelding, uavhengig om kommunene bruker Geric eller Profil som pasientjournalssystem. TryggEst-koordinatoren i hver kommune mottar meldingene og behandler dem etter fastlagte rutiner, inkludert risikovurdering, tiltak m.m. TryggEst vil initiere tiltak som krever samarbeid med andre kommunale tjenestene /enheter.
Det foreslås at telefonen bør være åpen mellom kl. 10-20. Det er viktig med regelmessige evalueringer av rutiner, statistikk på antall hendelser og andre relevante saker. Telefontiden kan justeres etter behov og kapasitet. Hvis denne løsningen velges, må dette forankres i fagråd og styringsråd fra interkommunal legevakt.
2. Telefon besvares av TryggEst-koordinatoren i hver enkelt kommune på dagtid, for eks. mellom kl. 9-14. TryggEst-koordinatoren vil antagelig ikke være frigjort (i den grad) fra sine oppgaver og kan dermed blir forstyrret i sitt daglige arbeid. Dette kan oppleves belastende og kan påvirke kvaliteten på de vanlige tjenestene som tilbys. Løsningen er også sårbar da det krever vikarer eller stedfortredere ved sykdom eller fravær, som må læres opp i rutinene og bruke dem jevnlig. Den som besvarer telefonen vil sannsynligvis følge opp saken direkte (når de jobber i den

aktuelle tjenesten), mens det i TryggEst bør gjøres risiko- og helhetlig vurdering i det operative (tverrfaglige) teamet før saken eventuelt sendes videre til riktig tjeneste og nivå.

3. Telefon besvares av krisesenter. Krisesenteret er villig til å vurdere ansvaret for telefon, men har ikke tilstrekkelig ressurser for øyeblikket. Det vil kreve økte ressurser eller et prosjekt med dedikerte midler for å vurdere behovet nærmere. Krisesenteret har ikke et dokumentasjonssystem, så bekymringsmeldinger må formidles skriftlig eller muntlig til den enkelte kommune. Dette kan utfordre personvernet og kvaliteten på formidlingen. På samme måte som legevakten forventes det ikke at krisesenteret iverksetter tiltak eller risikovurdering umiddelbart etter mottak av bekymringsmeldingen. Ansvaret ligger hos de operative teamene i hver enkelt kommune. TryggEst omfatter voldstyper som krisesentrene ikke nødvendigvis har mye erfaring med.

På sikt kan det vurderes å utvikle et elektronisk bekymringsmeldingsskjema i tillegg til telefoniske meldinger.

Dokumentasjon:

Mottagelse av bekymringsmeldinger:

E-link:

Vår anbefaling er at legevakten håndterer TryggEst-telefonen. De kan registrere innholdet i bekymringsmeldingen sammen med kontaktinformasjonen til både melder (som kan være anonym) og den utsatte i en e-link. Linken sendes til den kommunen som bekymringsmeldingen gjelder. Det operative TryggEst-teamet bør ha en egen adresse, slik at andre, som vanligvis åpner e-linker ikke kan lese innholdet. Kommunen kan åpne e-link i sitt pasientjournalssystem.

Gerica:

TryggEst kan være en tjeneste uten vedtak. Det kan opprettes en egen saks- og journaltype kalt TryggEst. Det bør etableres en spesifikk rolle for det operative teamet for å sikre tilgangsstyring. Det operative teamet bør kunne opprette nye brukere når det er nødvendig, selv om vedkommende ikke har tilknytning til andre tjenester fra før. Hvis personen allerede er tilknyttet andre tjenester bør bekymringsmeldingen skjermes for tjenesteyterne, slik at de kun ser at en TryggEst-sak er opprettet uten å kunne lese detaljene, som kun er tilgjengelig for det operative teamet. Tilgangsnivået kan sperres på individuelt ansattnivå i tilfelle overgrep fra personalet. Ved mistanke mot en ansatt kan det alternativt sendes en internmelding, slik at dokumentasjonen er tilgjengelig ved behov, men ikke er synlig i pasientjournalen. Tekstbank og flette-maler kan benyttes. Det bør opprettes et tiltakstre slik at rapportgeneratoren kan brukes til rapportering både til lederteam og Bufdir.

Tiltak som settes i gang:

Gerica:

Operativt team dokumenterer sine tiltak, for eks. risikovurderinger, samtaler, hastetiltak, lavterskeltiltak og hvilke andre instanser som er involvert. Når kortvarige intervensjoner går over til andre tiltak i form av tjenester, søkes det om vedtak for disse tjenester (hvis vedkommende ikke allerede har dem) og journalen overføres til den relevante tjenesten som skal iverksette eller overtar tiltakene. Operativt team avslutter saken når de ikke lenger er behov for deres involvering.

Lederteam

Lederteamet har et overordnet ansvar og kan ta strategiske beslutninger angående ressurser, tjenester og organisering relatert til TryggEst. Lederteamet må sikre god forankring i hele organisasjonen. Representanter til lederteamet oppnevnes av enten kommunestyret, kommunedirektøren, eller ledelse av helse og velferd.

Buudir skisserer tre mulige organiseringer.

1. Ett TryggEst-lederteam og et TryggEst-operativt team i hver kommune
2. Ett TryggEst-lederteam som er interkommunalt, med et TryggEst-operativt team i hver kommune
3. Ett team som ivaretar begge funksjoner

Buudir fraråder den tredje løsningen. Forprosjektet anbefaler den andre løsningen med et interkommunalt lederteam i Gjøvikregionen og operative team i hver kommune. Legevakt er representert i lederteam som fast medlem, da prosjektet foreslår at de har ansvar for mottak av meldinger. Hvis organiseringen blir annerledes, kan sammensetningen av lederteamet justeres deretter.

Her er et forslag til sammensetning av et interkommunalt lederteam for TryggEst:

- Representant fra politiet
- Kommunalsjef HO (på rundgang)
- Kommunedirektør (på rundgang)
- Representant fra folkevalgte (på rundgang)
- Representant fra Gjøvik interkommunal legevakt
- Kommuneoverlege (på rundgang)
- NAV (på rundgang)
- TryggEst-koordinatorer fra alle 5 kommuner

Ved behov:

- Psykolog
- Representant fra fastleger/sykehjemsleger
- Krisesenter

Forslag til rullering av kommunerepresentanter i et interkommunalt lederteam for TryggEst:

Rolle	Gjøvik	Østre Toten	Vestre Toten	Nordre Land	Søndre land
Kommunedirektør	2025-2026	2027-2028	2029-2030	2031-2032	2033-2034
Kommunalsjef HO	2033-2034	2025-2026	2027-2028	2029-2030	2031-2032
Kommuneoverlege	2031-2032	2033-2034	2025-2026	2027-2028	2029-2030
NAV	2029-2030	2031-2032	2033-2034	2025-2026	2027-2028
Representant folkevalgt	2027-2028	2029-2030	2031-2032	2033-2034	2025-2026

Det anbefales å ha møter 2 ganger i året, rett før rapportering til Buudir. Det bør utarbeides en møteplan. Det anbefales at møteledelse og referentrollen roteres mellom de fem TryggEst-koordinatorene.

Operativt team:

TryggEst-modellen forutsetter at det må være koordinator og tverrfaglig team i hver kommune, der ulike tjenester er representert.

Operativt team har ansvar for å motta og vurdere saker, fordele ansvar, sikre at alle meldinger blir vurdert og behandlet, rapportere til Bufdir og lederteam. Medlemmene i operativt team i hver enkelt kommune oppnevnes av TryggEst-lederteam og/eller respektive kommunale ledere.

TryggEst-koordinator leder teamet. De andre medlemmene representerer ulike relevante tjenester, team og virksomheter. Teamet bør være tverrfaglig og på tvers av tjenester/avdelinger sammensatt, med personer som har riktig kompetanse (yrkesbakgrunn, erfaring og kunnskap).

Operativt team får tilgang til alt som ligger på Bufdirs nettside om TryggEst¹¹. Det finnes en veileder og en «veileder til veileder» som bl.a. omhandler personvern. Teamet skal bruke risikovurderingsverktøyet RITE. Alle i operativt team bør være RITE-sertifisert og ha gjennomført alle moduler i e-læringskurset fra Bufdir¹². Teamet må være handlekraftig og ha fokus på nettverksbygging. Mandatet til teamet må formuleres og legges inn i EQS (elektronisk kvalitetssystem).

Det anbefales at operativt team møtes minst én gang i måneden i en halv dag, og oftere ved behov avhengig av antall saker/meldinger. For å opprettholde god gruppedynamikk er det viktig med jevnlig møter. I oppstartfasen forventes det ikke en stor pågang av saker, så teamet kan bruke tiden på å gjennomgå og evaluere de kartlagte rutinene. Når disse er godkjent, skal de legges ut på EQS. Teamet kan også evaluere ulike verktøy som brukes i kommunen for å avgjøre hva som er hensiktsmessig å bruke og ta stilling til hva som ikke lenger skal benyttes, i samråd med ledelsen.

Det anbefales også at operativt team jevnlig får opplæring i sine ferdigheter knyttet til samtaler, å oppdage bekymringer, risikovurdering med mer. Bufdir har utviklet en casegenerator¹³ som teamet oppfordres til å bruke. En av potensielle medlemmene i operativt team har fått fasilitatorkompetanse og kan dermed fasilitere simuleringer knyttet til TryggEst.

En fasilitator er en person som har gjennomført et fasilitatorkurs og som legger til rette for læring ved å gi veiledning, støtte og struktur gjennom alle faser av simuleringen. Simulering er en pedagogisk metode der deltakerne aktivt lærer å håndtere situasjoner fra virkeligheten. Gjennom felles refleksjon utvikler og forbedrer deltakerne sine kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Simulering vil hjelpe deltakerne til å analysere og reagere på realistiske situasjoner.

Følgende personer fra Gjøvik kommune har deltatt på to workshops:

Avdeling	Virksomhet
Tilrettelagt tjenester	Sykepleier med videreutdanning
	Psykisk helse Åslundmarka
	Vernepleier 1 Sørbyen 5
	Sykepleier, Rustjeneste
Sykehjem	Spesialsykepleier og sykepleier 1 Nordbyen sykehjem
Hjemmebaserte tjenester	Sykepleier 1 Haugtun
	Helsefagarbeider hjemmetjenester Sørbyen

¹¹ <https://www.bufdir.no/vold/TryggEst/>

¹² <https://www.bufdir.no/vold/tryggEst/kurs/>

¹³ <https://casegenerator.no/>

Helse	AKS og fagsykepleier Interkommunal legevakt
-------	--

Alle som deltok på workshopene ønsker å delta i det kommunale operative teamet. Forprosjektet anbefaler at disse får inkludert TryggEst-arbeidet i sine arbeidsoppgaver og frigjort tid til å delta på møter og opplæring i det operative teamet. Ressursbruk må evalueres jevnlig, og eventuelle rutiner må tilpasses kapasitet.

TryggEst-koordinator:

TryggEst-koordinatoren leder det operative TryggEst-teamet ved å kalle inn til møter, fordele ansvar og saker etter kompetanse og kapasitet. Koordinatoren sørger for opplæring av teammedlemmene og sikrer rutinene til teamet.

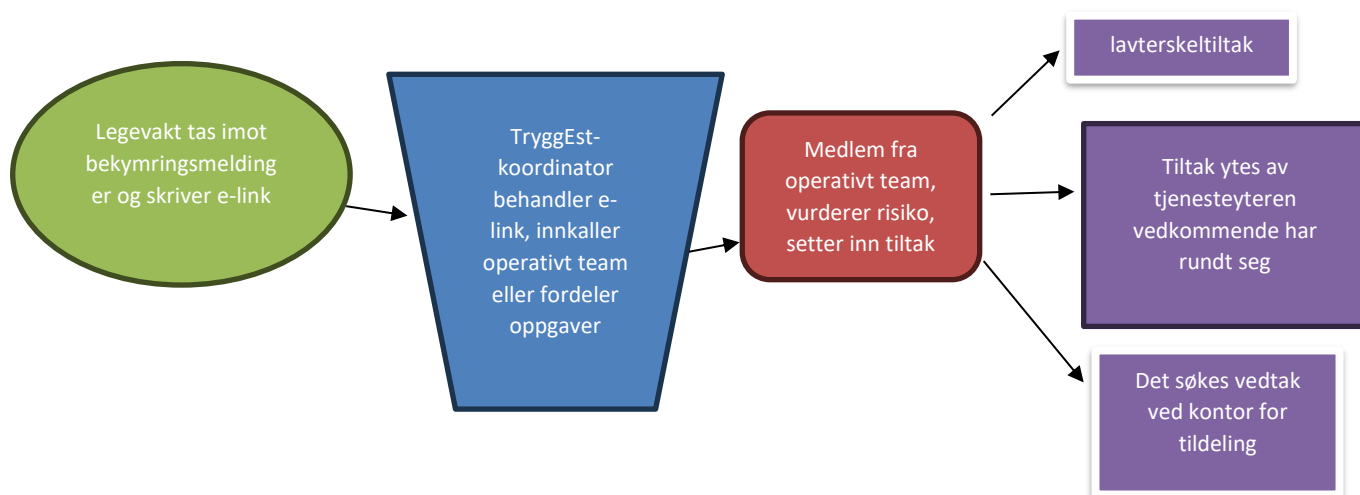
TryggEst-koordinator sikrer dokumentasjon og rapporterer til Bufdir og til lederteam.

Koordinatoren har en aktiv rolle i markedsføringen av TryggEst, både med tanke på oppgaver, målgruppen og telefonnummeret. Forprosjektet anbefaler at TryggEst-koordinatoren oppsøker alle avdelinger i kommunen i 2025 for å presentere TryggEst og rutinene. Koordinatoren kan også bli bedt om å holde foredrag for lag, foreninger og andre interesserte.

TryggEst-koordinatoren bør ivareta relasjoner med samarbeidspartnere, og involverer dem i prosesser som er hensiktsmessig både i drøftinger og saksbehandling (henvisning, anmelder osv.).

TryggEst-koordinatoren sitter i en tversektoriell ressursgruppe (med BTI- og SLT-koordinator) for implementering og koordinering av tiltakene i handlingsplanen for vold i nære relasjoner. Koordinatoren bistår i planarbeid.

Det anbefales at TryggEst-koordinatoren organiserer to fagdager årlig, der alle nyansatte, og andre det er relevant for, inviteres. For å sikre kompetanse i alle tjenester i HO i en onboarding-prosess, bør det her undervises om vold, overgrep, TryggEst og rutinene.

Det anbefales at rollen TryggEst-koordinator legges til enheten for tildeling og koordinering. Dette for å ha kort vei ved behov for vedtak, og i tillegg er andre koordinatorroller organisert i denne enheten. Det foreslås å frigjøre ressurser tilsvarende en 50 % stilling det første året. Det bør gjennomføres en evaluering etter det første året for å vurdere fremgangen med implementeringen og markedsføringen av TryggEst. Statistikken av antall saker, forebyggende og behandlende tiltak, og ressursbruk skal veies opp mot hverandre i evalueringen.

Det anbefales, hvis mulig, å oppnevne en konkret person som koordinator og primus motor for TryggEst i Gjøvik kommune i oppstartperioden. Hun besitter både kunnskap, erfaring med målgrupper og er motivert for arbeidet. Hun sitter også i kriseteamet, så det kan være synergier å dra nytte av. RVTS-Øst, og evt. USHT kan veilede både koordinatoren og det operativt team det første året.

Samarbeidspartnere:

Ekstern:

- **Politi(-kontakt)**
Kan kontaktes ved behov. Har god oversikt over hva som skjer i samfunnet og i enkelte saker. Ting kan drøftes før evt. anmeldelse finner sted. Politiet har ansvaret for å finne fakta og gjennomføre granskinger. De kan også involvere Statens barnehus ved behov. Gjøvikregionen har ansatt en risikoanalytiker med spesielt fokus på partnervold. Vedkommende vil være en fagressurs for TryggEst-teamet.
- **Statens barnehus på Hamar**
Barnehus bistår politiet i avhør av fornærmede, hovedsakelig barn og unge, men også sårbare voksne, særlig utviklingshemmede eller de med tilsvarende fungering. Det er også mulig å drøfte saker anonymt, noe som ofte skjer i samråd med habiliteringstjeneste. Fokuset ligger på samarbeidet og forebygging. TryggEst kan da kontakte barnehuset direkte via e-post. Aktuelle personer settes sammen for å delta på drøftingene.
- **Interkommunalt Krisesenter i Gjøvik**
Et krisesenter er en institusjon som tar imot kvinner, menn og barn som er utsatt for vold i nære relasjoner. Det er et gratis tilbud som er åpent døgnet rundt og tilgjengelig hele året. Krisesenteret ønsker å bidra med kunnskapsformidling om vold i nære relasjoner og er godt kjent med TryggEst. De tilbyr samtaler til utsatte og kan delta i drøftinger av saker. Med den kommende krisesenterloven i 2026 blir det interessant å se hvilken rolle krisesentrene kan ha i forhold til TryggEst.
- **NOK (tidligere SMISO).** NOK-senteret er et tverrfaglig, gratis og lavterskel hjelpetilbud til alle som har vært utsatt for seksuelle overgrep eller deres pårørende. Senteret kan bistå de berørte i rettsprosesser, ved gynekologisk undersøkelse og tannhelseundersøkelser, samt gi råd om aktuell bistandsadvokat.
- **RVST-Øst.** Bistå med veiledning til implementering av TryggEst på vegne av Bufdir og tilbyr kompetanseheving gjennom nettverk og risikovurderingskurs RITE.
- **Overgrepsmottak i Lillehammer.**
- **Juridisk rådgivning for kvinner (Jurk)**
- **Familievernkontor**
- **Konfliktrådet**
- **Distriktpsikiatrisk senter (DPS) og Barne- og ungdomspoliklinikken (BUP)**
- **Habiliteringstjenesten**
- **Lavterskeltilbud – Mental helse, Fontenehuset**
- **AMK/legevakt, ambulanse**
- **Fastleger**
- **Prestetjenester/kirke/diakonhuset**
- **Tverrfaglig spesialisert behandling av rus- og avhengighetslidelser (TSB) – rusinstitusjoner**
- **Lag- og foreninger som bl.a Røde kors**

Internt:

- Barn som pårørende: Helsestasjon bør informeres og dokumentasjon bør være på plass. Rutinene fra prosjektet «Tett på 12-23» bør integreres i TryggEst sine rutiner.
- Juristen kan bistå ved behov. For eks. har krisesenter et annen lovverk knyttet til taushetsplikt enn operativt team. Hvordan informasjonsutveksling skal håndteres når en sak oppstår, må vurderes. Spørsmål om nødrett, nødverge, avvergeplikt, informasjonsplikt m.m. kan oppstå. Jurist er tilgjengelig for både operativt team og lederteam.
- Personvernombud bør bistå når organisering i Gerica etableres. Det kan overvåke og kontrollere om registrering av bekymringsmeldingen er gjort riktig. Anonymitetsgarantier må vurderes. Det bør utarbeides en egen taushetserklæring for de ansatte som tar telefon knyttet TryggEst-arbeidet, for å klargjøre roller. Samarbeidsavtaler med for eks. legevakt må på plass.
- Kommuneoverlege – kriseteam
Kommuneoverlege kan delta i samarbeidet ved behov, og kan melde inn saker/bekymringer eller henvise innbyggere til telefonnummeret. Det kan være en fordel at TryggEst-koordinatoren er med i kriseteamet.
- NAV kan melde inn saker/bekymringer. Aktuelle samarbeidspartnere i NAV-systemet inkluderer familievernleder, sosial faglig ansvarlig, boligsosial veileder, økonomiske rådgivere og flyktningrådgivere. Disse møter sårbare grupper. Saken kan drøftes med aktuelle saksbehandlere, og NAV kan sette inn tiltak. Operativt team kan få en kontaktperson i NAV.
- SLT og BTI-koordinatorer. I planen for vold i nære relasjoner er TryggEst eller tilsvarende vedtatt av kommunestyret som et aktuelt tiltak (15.2.2024). Planen inkluderer opprettelse av en tverrsektoriell ressursgruppe for implementering og koordinering av tiltakene. TryggEst-koordinatoren er med i den tverrsektorielle gruppen, som møtes 2 ganger årlig.
- Psykolog kan innkalles til i operativt team ved behov
- Barnevernet
- Brannvesenet

Forslag til kommunikasjonsplan

Det foreslås å starte opp TryggEst fra 06.01.2025, og det er viktig å gjennomføre en omfattende markedsføringskampanje for å informere om hva TryggEst er, spesielt med fokus på å gjøre telefonnummeret kjent.

Både tekster og muligheten til å bestille brosjyremateriell finner man på Bufdirs nettside. I Teams-kanalen fra Bufdir ligger det også tekster som kan brukes i kontakt med aviser, NRK og i forskjellige brosjyrer. Vi har gratis tilgang til alt markedsføringsmateriell.

Markedsføringen kan følge denne rekkefølgen:

1. Først bør alle internt i kommunen informeres, og dette inkluderer alle tjenester i kommunen. Se også samarbeidspartnere internt på side 14-15. For eks:
 - Oppvekst – lærere -ung i Gjøvik – voksenopplæring
 - Barn og familie - helsestasjon
 - Plan, bygg, brann og eiendom – alle som møter innbyggere
 - Helse og omsorg – senior i Gjøvik
 - Kultur, idrett og fritid
 - Sosiale tjenester og bolig - NAV

2. Deretter kan alle eksterne samarbeidspartnere som er nevnt (side 15) informeres inkludert Sykehuset Innlandet, mental helse osv.
3. Alle aktuelle bedrifter og instanser, for eks. CC og/eller Torpo NFU osv.
4. Alle lag og foreninger –for eks. Røde kors, Norske Kvinners Sanitetsforening, demens- og kreftforening og andre frivillige organisasjoner
5. Til slutt bør alle innbyggere informeres.

Det kan vurderes å opprette en egen webside for TryggEst, tilsvarende som BTI-websiden. Nyheter kan også legges ut på kommunens webside, Facebook-side og Workplace (eller tilsvarende plattform).

TryggEst -koordinatoren bør besøke alle virksomheter i HO, og kan også inviteres av lag og foreninger. Koordinatoren bør være proaktiv og invitere selv seg til aktuelle samarbeidspartnere, for eks. Fontenehuset. Kommunikasjonsavdelingen kan hjelpe med å få saker ut i andre medier som for eks. Gjøviks Blad og OA. Det organiseres en fagdag der mediene også inviteres. Ordføreren og kommunedirektøren bør delta på deler av dagen.

Forprosjektet anbefaler å lage en info-film for hele Gjøvikregionen, på samme måte som det er laget en film om demens i Gjøvik kommune. Infofilmen om TryggEst kan vises på infoskjermer rundt i byen og i de andre kommuner. Dette for å skape lokal tilhørighet. Som et alternativ kan filmene fra Bufdir brukes. Plakater kan henges opp på svømmehaller, ishallen og idrettsplasser. Brosjyre om TryggEst bør være tilgjengelig hos alle fastleger, NAV-kontoret, flyktningetjenester, helsetjenester og skoler. Hamarregion anbefaler å ha visittkort med TryggEst-telefonnummeret, som kan deles ut av legene. QR-kode på klistremerker kan henges opp på offentlige toaletter. En roll-up kan bevege seg rundt i kommunen og vises på større arrangementer. Kinoreklame bør også vurderes gjennom et spleiselag i Gjøvikregionen.

Etter ett år bør alle ansatte kjenne til TryggEst. Etter fem år bør alle innbyggere være kjent med TryggEst. Kommunikasjonsavdelingen må være aktivt involvert gjennom hele prosessen.

Begrunnelse for implementering av TryggEst:

Kommunen er forpliktet etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 a å ha særlig oppmerksomhet rettet mot pasienter og brukere som kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Per dags dato håndterer kommunen slike saker gjennom ulike tjenester. Med innføring av TryggEst blir håndtering av disse saker systematisert, slik at sårbare voksne får tilgang til riktig tiltak så tidlig som mulig, av personer med riktig kompetanse. Riktig tiltak inkluderer også lavterskeltilbud dersom det er hensiktsmessig. Dette er i tråd med beste effektive omsorgsnivå (BEON)-prinsippet og innsatstrappen, som understreker betydningen av å iverksette tiltak på et best mulig omsorgsnivå og tidligst tidspunkt for å forebygge gjentagelser, redusere traumer og dermed minske behovet for omfattende tjenester på et senere tidspunkt. TryggEst-modellen fremmer et bedre samarbeid både internt i kommunen og med eksterne samarbeidspartnere. Dette bidrar til å effektivisere tjenestene, og dreie dem mer mot forebygging, noe som potensielt fører til besparelser på lengre sikt.

Ved å implementere TryggEst ivaretar kommunen lovverket og sikrer levering av kvalitativt gode tjenester. Det bidrar til økt trygghet for innbyggere, ansatte og ledelse.

I sluttrapport for pilotprosjektet beskrives fire TryggEst- roller:

- TryggEst som veileder og rådgiver

- TryggEst som samtale- og støttepartner og «noen å ringe til».
- TryggEst som katalysator og pådriver. Den tredje rollen går ut på opplevelsen av hjelpen som TryggEst gjør på vegne av de utsatte opp mot det øvrige hjelpeapparatet. TryggEst koordinerer og kobler sammen ulike instanser og ressurser i det øvrige hjelpeapparatet for å sikre at hjelpen kommer raskt og koordinert.
- TryggEst som tolk eller bindeledd i kontakt med politiet, advokat og rettssystemet. TryggEst bidrar til å oversette og forklare prosesser, rettigheter og plikter for de som trenger det, og sikrer dermed bedre forståelse og støtte gjennom hele prosessen. Ved å implementere TryggEst nå er vi i forkant av en forventet lovendring, og vi får samtidig drahjelp av både tilskudd, Bufdir, RVTS-øst og nettverket.

Økonomi:

Det anbefales å omdisponere tid og oppgaver for en TryggEst-koordinator til en 50 % stilling. Gevinstene forventes å komme gjennom mer enhetlig praksis, økt bruk av spesialkompetanse og bedre håndtering av saker med riktig tiltak til rett tid. TryggEst-koordinatoren vil kunne sikre at alle saker håndteres innenfor TryggEst systemet for å oppnå disse gevinstene.

I 2024 hadde Bufdir en tilskuddsordning på 7,5 mill. Mange søkte, men kun nye kommuner fikk midler. Kommuner som ønsket å videreføre prosjektet fikk ikke støtte i første omgang. Bufdir fikk en ekstra pott godkjent like før sommerferien, og tidligere søkere kan søke på nytt i år. TryggEst har fått plass i statsbudsjett for 2025. Det anbefales at Gjøvikregion søker midler i 2025 med søknadsfrist 01.03.2025 for å få økonomisk drahjelp i oppstartperiode.

Sluttrapporten fra pilotprosjektet kommer med tre hovedkonklusjoner:

- Det avdekkes flere saker etter implementering, tilsynelatende seks til åtte ganger så mange.

Om dette gjelder for Gjøvik kommune er usikkert, da man ikke har full oversikt over eksisterende saker. Bufdir og forskere fra sluttrapporten sier at indikasjoner tyder likevel på betydelige mørketall som fortsatt eksisterer. En økning bør forventes og bør være ønskelig. Økning av antall saker er også avhengig av hvor godt kjent samfunnet blir med TryggEst.

- Hovedkanal for melding av saker.

TryggEst sikrer at saker ikke blir oversett eller glemt, en bedre oppfølging av utsatte og en mer enhetlig praksis. I første rekke benyttes kanalen av ansatte og fornærmede selv. Vekt på standardisering, formalisering og økt kompetanse synes å trygge de som jobber med å følge opp disse sakene.

- Kommunene som har lyktes best med å nå ut til sine innbyggere opplever bredere spekter av meldere og bedre informasjonsflyt.

Forprosjektrapport ble ferdigstilt juni 2024. I forprosjektrapporten er det skissert en fremdriftsplan for resten av året. Prosjektleder har jobbet videre etter fremdriftsplanen med bl.a. forankring, kompetanseheving og implementering høsten 2024. I forprosjektet, frem til juni 2024 har stått Gjøvik kommune i fokus, og fra høsten 2024 var fokus mer rettet Gjøvikregionen.

Følgende anbefalinger er også gjort i forprosjektrapport:

- Det anbefales at de på sykehjem bør se på webinar om vold, overgrep og omsorgssvikt på sykehjem i desember 2024: <https://vimeo.com/event/4344428/f531c0c1bb> (2 t og 35 min)
- Film på Bufdirs nettsiden bør vises i alle personalmøter i desember 2024. <https://www.youtube.com/watch?v=SPSBrgty5lw&feature=youtu.be> (2,49 min)

Aktiviteter høsten 2024:

Prosjektleder har presentert forprosjektrapport i ledergruppe i Helse og Omsorg (HO) i Gjøvik kommune 5. september 2024. Ledergruppe trengte lengre tid til å vurdere de ulike løsninger og forslag. Tilbakemelding var også at kick-off må utsettes, men dato for fagdag skulle vurderes snarest.

To workshop for de andre kommuner i Gjøvik region, dvs. Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land og Søndre Land er gjennomført etter plan i oktober. Workshopen fant sted med Østre Toten som vertskap. På begge workshopene var det ingen fra Søndre Land som deltok. De andre kommuner var representert. Deltagere opplevde workshopene svært nyttig, ga de innblikk i hva TryggEst er og var konkrete nok til å tenke løsninger for sin egen kommune. Alle var engasjerte og ville fremme interkommunalt samarbeid rundt dette i sin egen kommune.

Prosjektleder var invitert i Helseregiongruppa (25.10.24). Kommunalsjefer fra Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran og Lunner deltar på dette møtet. Gran har også søkt midler hos BufDir og ønsker å være involvert og et samarbeid med de andre kommuner i dette.

Konklusjonen etter dette møtet var som følgende:

- **Fagdag 12.11.24:** Denne gjennomføres som planlagt.
- **Lederteam:** Helseregiongruppa vil være regionalt lederteam for TryggEst. Dette vil da si kommunalsjefene for helse/ omsorg i hver kommune. Saker meldes inn til helseregionen/ lederteamet enten via sekretær eller via leder Berit E. Nygård (kommunalsjef Østre Toten). Kommuneoverlege er også representert i helseregionen, slik at den funksjonen vil være ivarettatt i det regionale lederteamet.
Dersom det er behov for å invitere inn andre instanser (NAV, politi, etc) på systemsaker som blir meldt inn, så inviterer vi inn da.
- **Operative team** og TryggEst- koordinator: Dette tar hver enkelt kommunalsjef ansvar for i egen kommune.
- **Telefon:** Det vil være telefon på dagtid, da disse sakene ikke skal være akutte. Dersom det er akutte saker så meldes de som ordinært til akutt- numrene 113 eller 112. Hver kommune tar ansvar for å ha et telefonnummer på dagtid som kommuniseres som TryggEst- telefon.
- **Søknad om tilskudd:** Hver kommune tar ansvar for å søke tilskudd i 2025, det sendes ikke felles søknad.
- **Oppstartsdato:** Vil kunne være ulikt i de ulike kommunene, men fortrinnsvis i løpet av vinter/ vår 2025. Hver kommune har ansvar for dette.
- **Forankring:** Dette er forankret politisk i kommunene gjennom plan for vold i nære relasjoner. Kommunalsjefene tar ansvar for om det er behov for annen forankring i egen kommune.

Mandagen deretter er denne informasjon delt i ReKs-møte, der fag- og kvalitetsrådgivere i Gjøvikregion er representert. Planlegging av fagdag 12.11.24 var bl.a. tema i dette møtet.

Ei uke senere ble det bestemt at fagdag må utsettes til over nyttår. Nytt dato ble satt til 5. februar 2025, men også den måtte utsettes da Nordre Land internt hadde planlagt en annen fellesdag, og dermed kunne verken politikere eller ledere delta på fagdagen. Ny dato ble satt i Helseregiongruppa

22.11.24 og er 20. februar 2025. Aktuelle deltagere fra BufDir, RVTS-øst, og samarbeidspartnere er informert og har bekreftet deltagelse.

ViVat-kurs er gjennomført i regi av Regional kompetansesamarbeid i Gjøvikregion (ReKs). 27 deltagere var svært fornøyde om innholdet og organisering av kurset. Av disse 25 deltagere var det 11 fra Hamarregion og knyttet til arbeidet der med TryggEst.

Prosjektleder har dialog med midlertidig tryggest-koordinator i Lillehammerregion for å dele erfaringer, gi støtte og veiledning.

USHT har lagt til rette for at implementeringskoordinator fra Hamarregion skal ha et innlegg om TryggEst på demenskonferanse i Innlandet 12-13 februar 2025.

Fagdag TryggEst er under planlegging og skal gjennomføres 20. februar 2025. Fagdagen er delt i to. Første del har som mål å få med flest mulig deltagere som politikere, fagpersoner, samarbeidspartnere og andre interessenter i de seks kommunene. Generell informasjon om TryggEst og presentasjon av status i de ulike kommuner deles. Del to er Rite-kurs til aktuelle personer i de operative team i de seks kommunene. Hamarregion er også invitert til del to, da ikke alle fra de operative team der har gjennomført Rite-kurs.

d.d.: 20.12.2024

Kontaktinformasjon:

Marjolein Verplak

Maria.johanna.verplak@gjovik.kommune.no